

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

64. Quale peccatum sit tristitia ex timore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

caret eo; vt, quia videt hominem doctum, triftatur de illo bono, non quia in altero fit, fed quia ipfe eo caret: & hæc triftitia eft æmulatio.

Tertio, triftari potefit de bono alterius, quia cum tali bono indignum iudicat; vt, qui triftatur de malorum profperitate temporali, quia indigni funt: & hæc eft indignatio. De quibus vide Arift. 2. Rhetor.

Quarto, potefit triftari, quia malum illi vult: quando enim volumus alicui malum, bonum eius nobis difplicet, & hoc eft odium.

Quinto, potefit triftari de bono alterius, vt propriæ excellentiæ eft diminutiuum: & hæc triftitia inuidia eft, vt diximus.

Sexto, potefit triftari, quia illi maius bonum vult; vt, triftantur boni de bono temporali malorum, quando illis occafionem ad peccatum futuram vident: & hæc triftitia ex charitate eft.

Septimo, potefit efie huiusmodi triftitia ex iuftitia; vt, qui dolet de beneficio collato indigno, quia iniufte datum eft: & hæc ex zelo eft. Cum ergo multis modis accidat triftari de bono alicuius, vno tantum contingit inuidia; ob id in definitione duæ partes politæ funt, prior communis eft alijs præter inuidiam; pofterior autem propria eft ipfius.

Quale peccatum fit triftitia ex timore.

C A P V T LXIV.

Non folum de triftitia, quæ inuidia eft, fed de alijs etiam oportet confiderare, qualiter fe habeant. Illa ergo triftitia de bono alterius, quia inde malum timemus, quod ad timorem pertinet, aliquando eft peccatum, aliquando non: ob id, funt noranda tria dicta.

Primum eft, quando timemus malum iniufte inferendum ab alio, ob bonum ipfi collatum, & nobis certum eft tale malum prouenturum, iufum eft triftari: vt, eligitur in iudicem homo, qui committit iniuftitias multas, & mihi probabile eft commiffurum efie, licet mihi triftari de tali potefitate ei data. Ratio & fignum huius eft, quod fi ego haberem potefitatem priuandi tali potefitate illum, in tali cafu liceret. Licetum ergo eft, triftari de bono alicuius, quo licite poffemus cum priuare,

fi in

si in nobis esset potestas, ob illam causam, propter quam tristamur, ut dicit Caiet. 2. 2. q. 36. ar. 2.

Secundò, quando malum, quod timemus, iuste ab illo inferendum est, tunc tritari de bono, malum est: v. g. Eligitur in iudicem homo rectus, qui vitia exterminabit, & castigabit malos iusta pœna, si quis ob timorem tristaretur de potestate illi concessa, malè faceret: quamvis enim liceat timere ipsum malum, non tamen licitum est ob timorem hunc, displicere, & tritari de bono illius; sicut neq; liceret ob id priuare illum tali bono. Huiusmodi autè tristitia, si esset ex consensu voluntatis pleno, & esset de magno bono, esset peccatum mortale, sicut inuidia, ut dicemus.

Tertiò, quando malum timemus, iniuste quidem inferendum, tamen non est nobis certum; tale malum prouenturum, sed leui suspitione colligimus; tunc talis tristitia est mala, sicut esset malum etiam, in tali casu priuare illum tali bono. Per hoc possumus iudicare in alijs multis casibus similiter.

De emulatione.

CAPVT LXV.

A Emulatio est tristitia de bono alterius, quatenus nos eo priuati sumus uti diximus. De hac autem tria etiam dicta sunt notanda.

Primum est, cum bona, quæ æmulamur, sunt spiritualia, & ad animæ salutem pertinentia, talis æmulatio sancta est & licita: ut, video hominem pœnitentem, deuotum, religiosum, contristor ex tali bono, non quia in illo sit, sed quia in me non est, hoc licet, immò laudatur à Paulo 1. Cor. 12. *æmulamini charismata meliora.* 1. Cor. 14. *sectamini charitatem, æmulamini spiritualia.*

Secundum, quando bona, de quibus tristamur, sunt temporalia: si nobis sunt proportionata, licitum est tritari, sicut etiam licitum esset desiderare talia: verb. gra. aliquis non habet, quo possit familiam sustinere, videt alios sibi æquales habere, tristatur de hoc, quia simili sustentatione priuatur, bonum hoc est.

Tertium, quando bona sunt temporalia, sed homini tali improportionata, tunc tritari bonum non est, sicut neq; desiderare; ut, si mediocris homo tristetur, quia non est Rex, quia